

Passend onderwijs
Zuid-Kennemerland

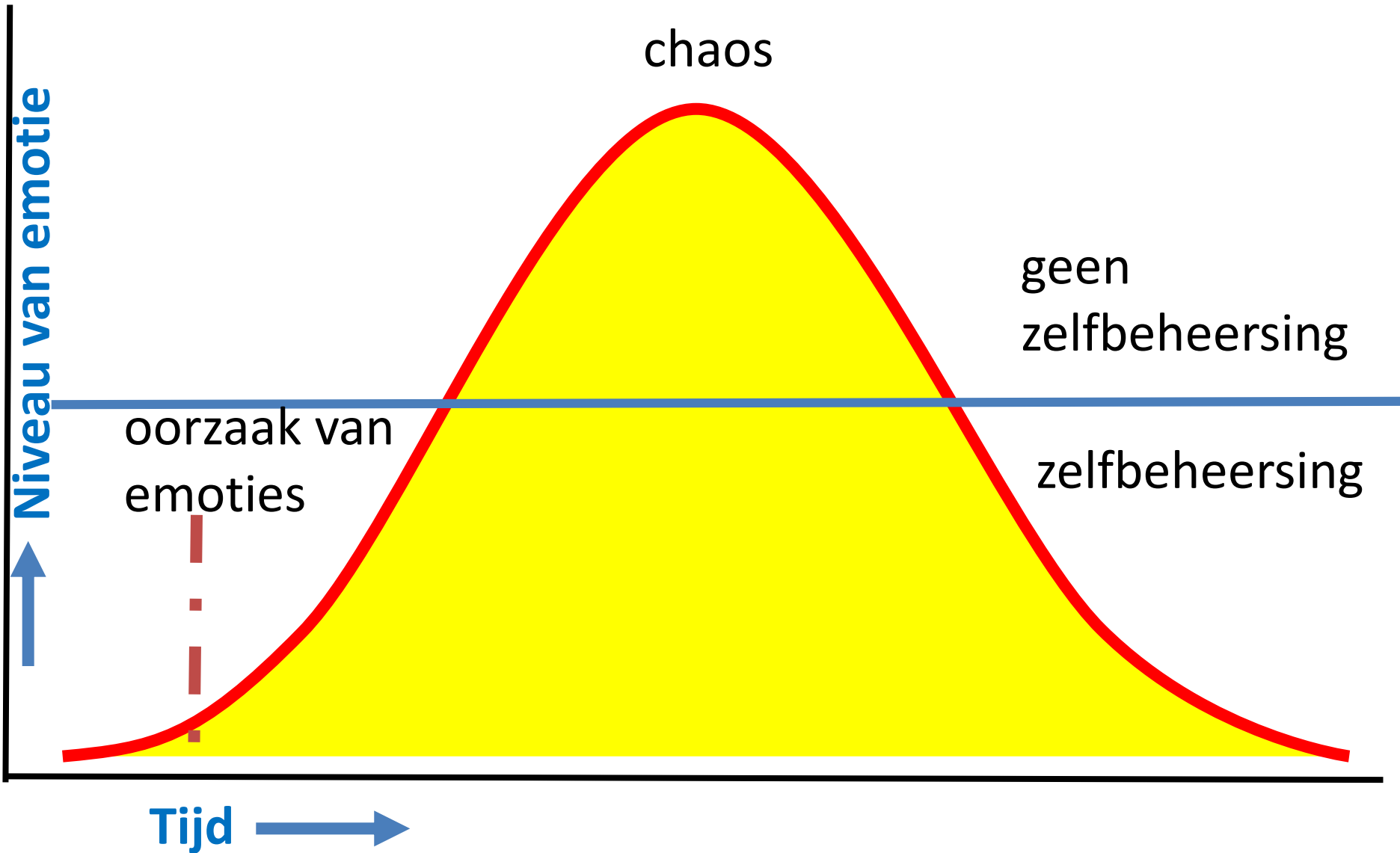
primair onderwijs

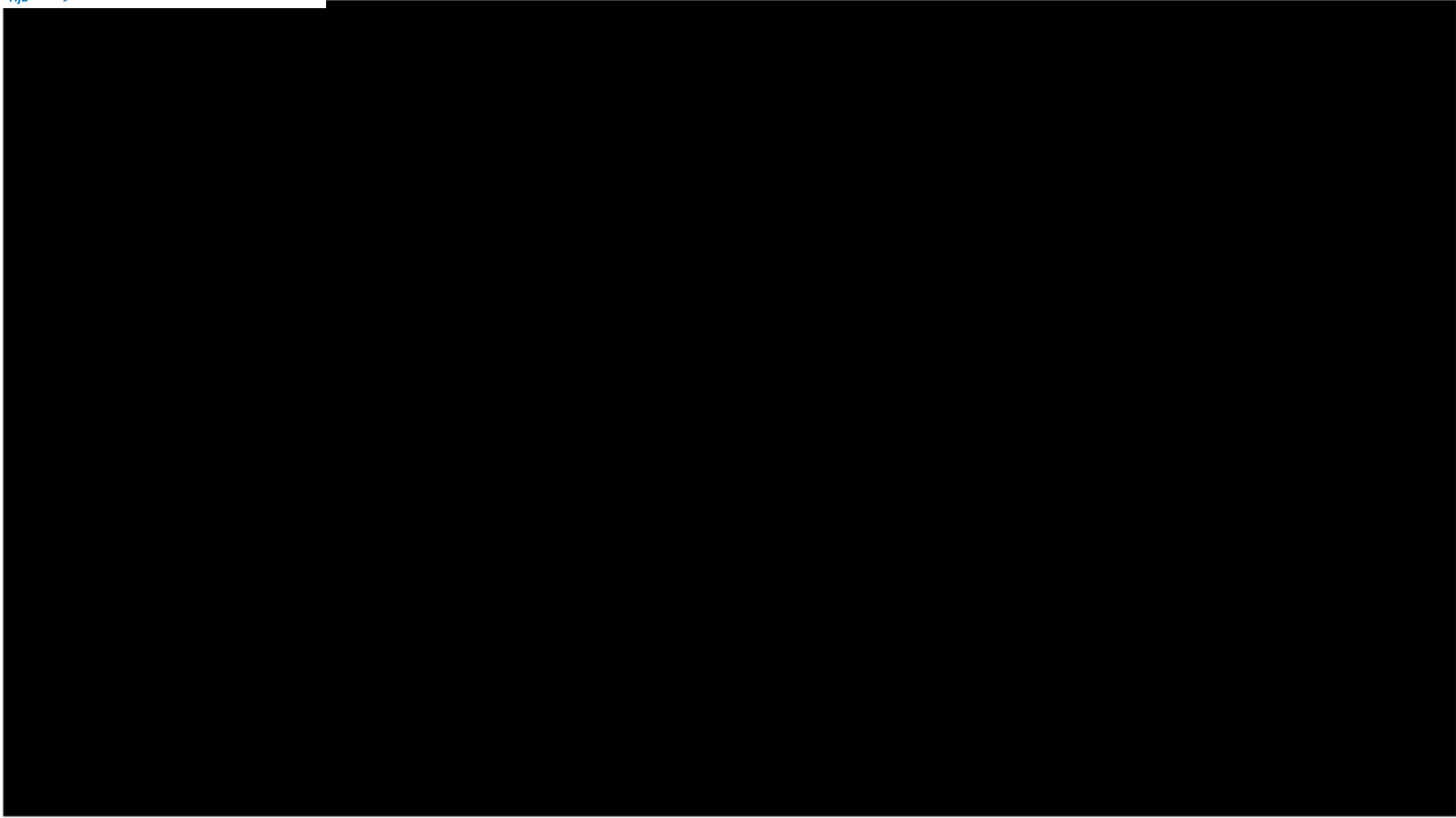
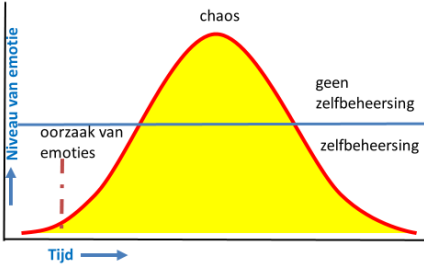

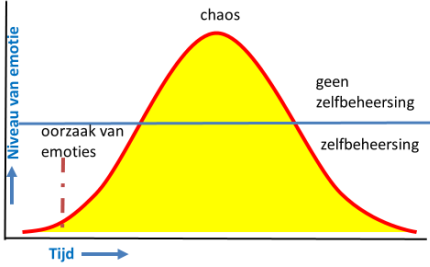
Lastig gedrag & ASS

Petra den Boer

Relatie emotie & zelfbeheersing

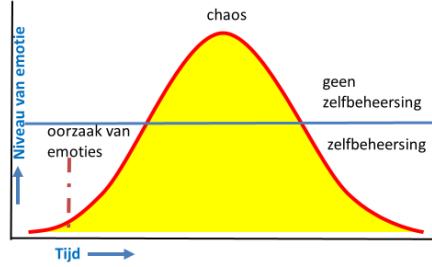
Emotie beheersing

Emotie beheersing & ASS

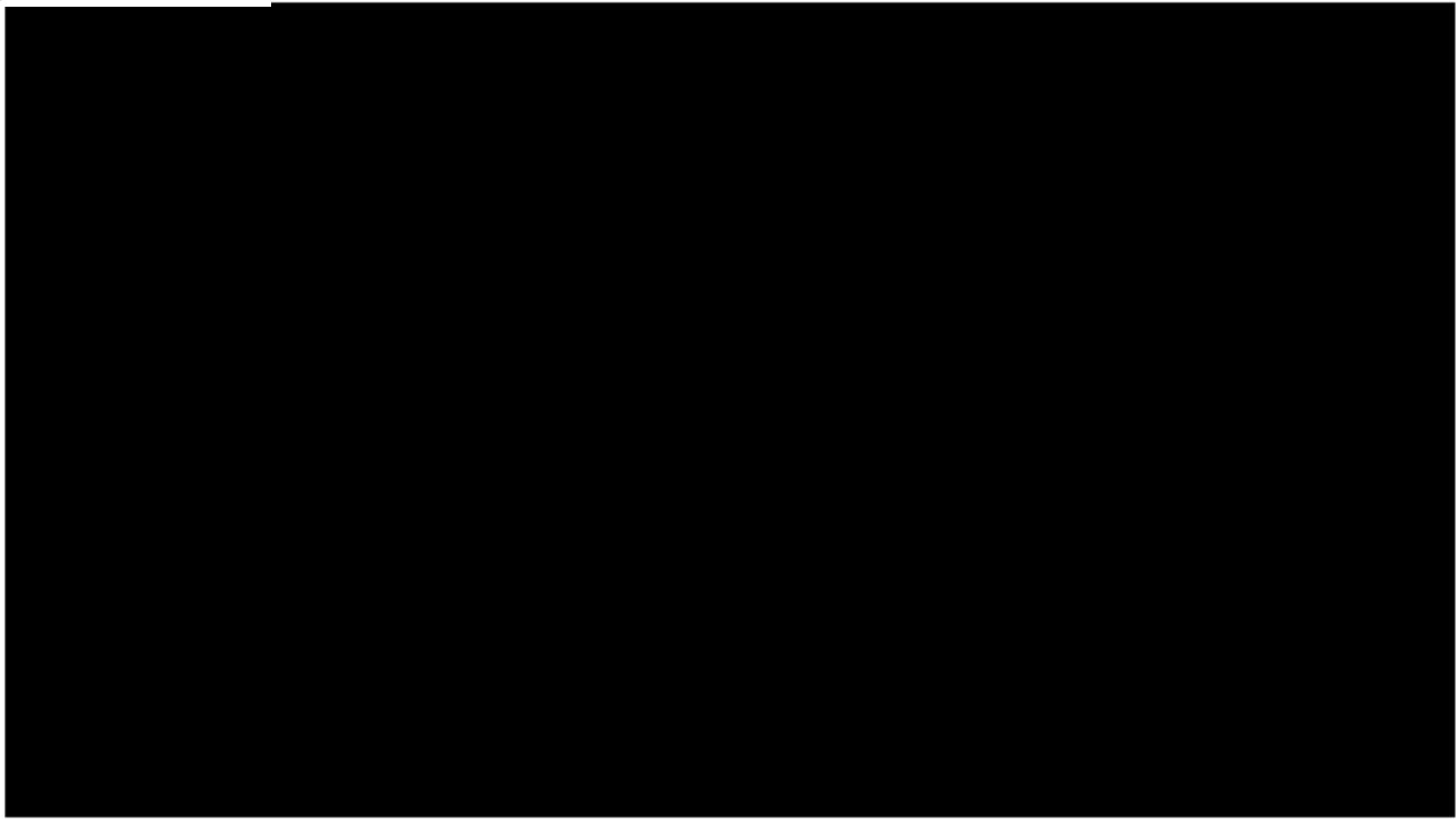

AUTÓS

Autisme

Lange termijn

Bevorderen van positief gedrag.

Korte termijn

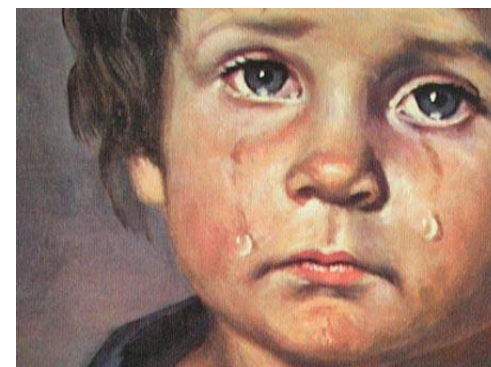
Escalatie voorkomen of de-escaleren.

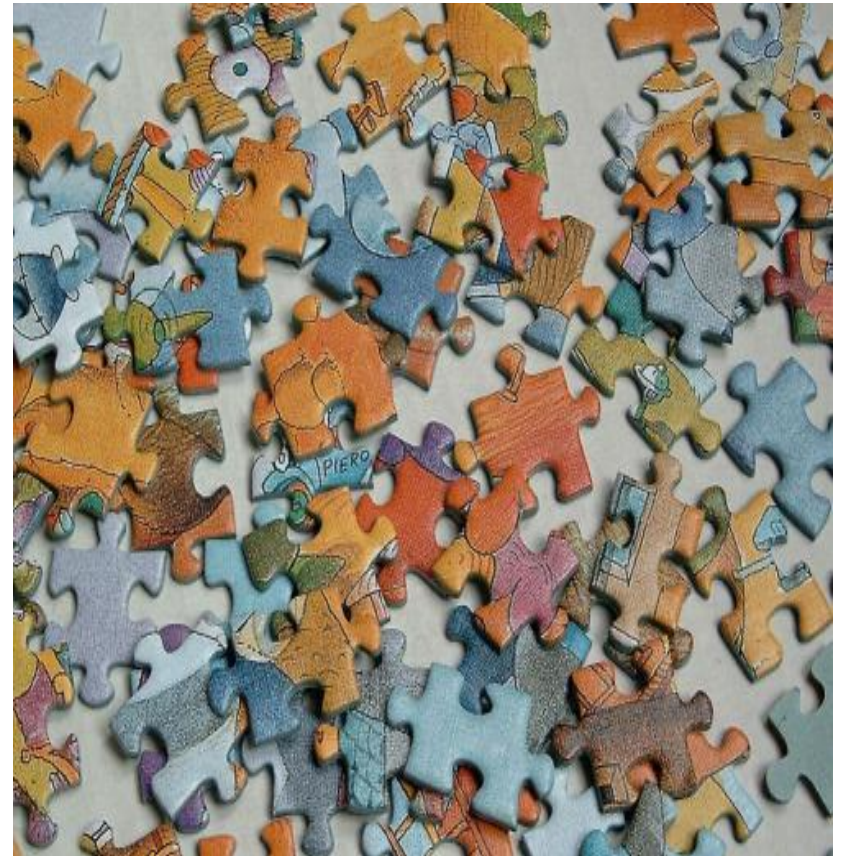
Autisme Spectrum Stoornis

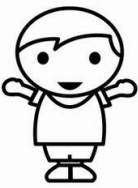
Centrale coherentie theorie

De omgeving zien als 1 geheel met alles wat daar in afspeelt, inclusief personen & communicatie en hieraan de juiste betekenis geven.

Baren & Cohen, 1977

zeven maal vier

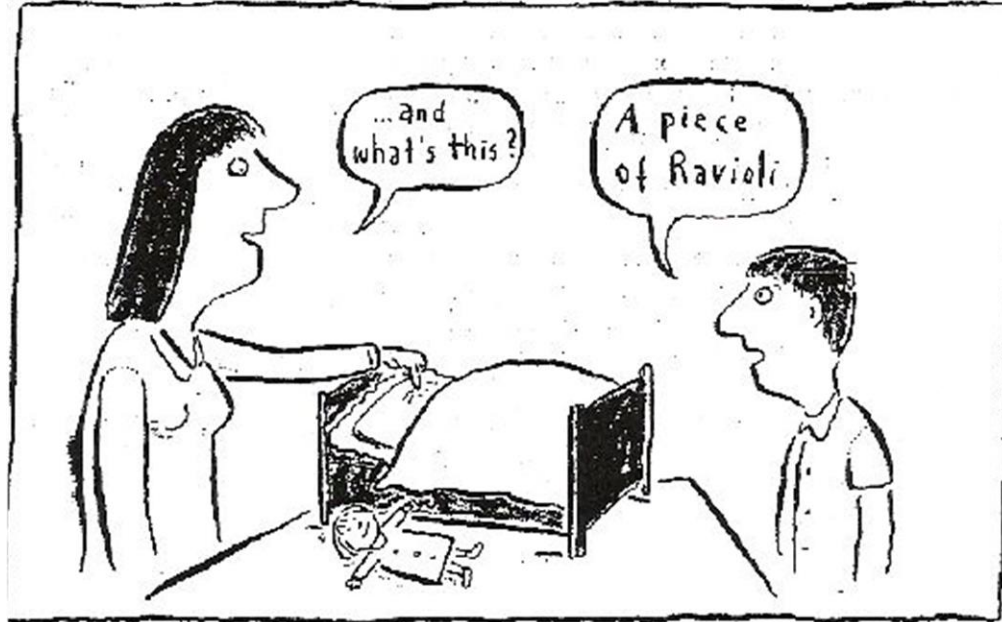
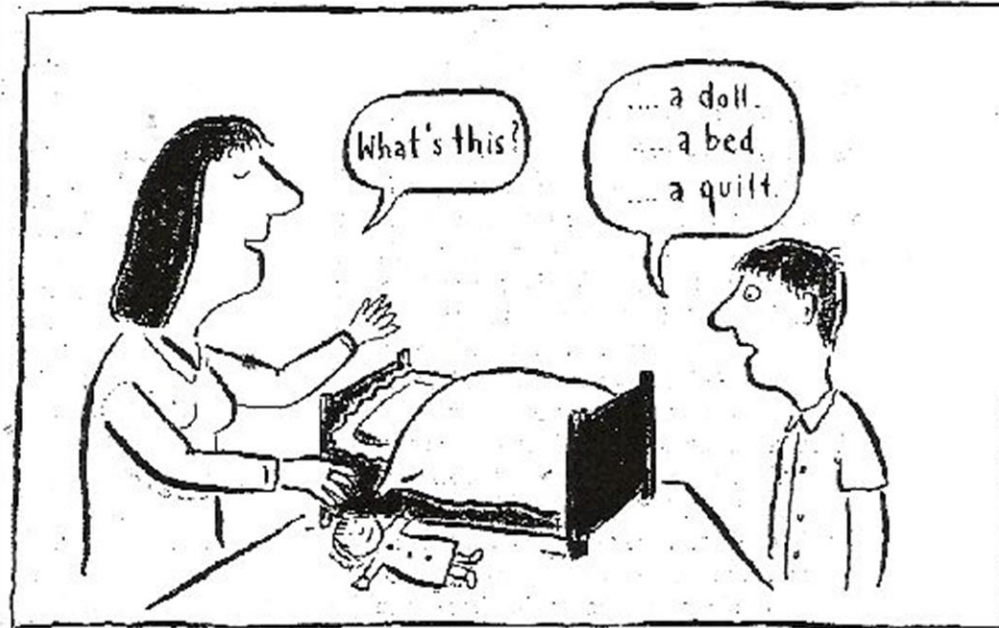

FIGURE 1: Parts and wholes

Zintuiglijke informatieverwerking

extern

intern

Vestibulair

proprioceptief

interoceptief

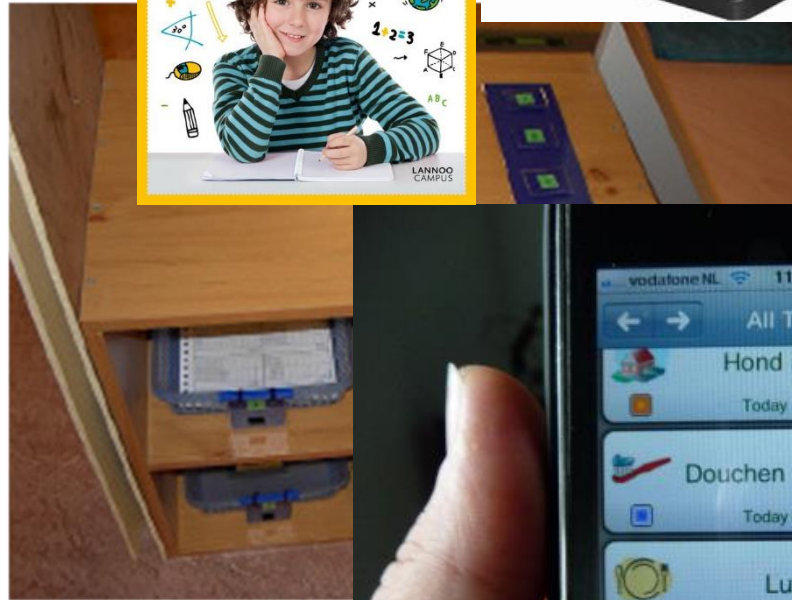
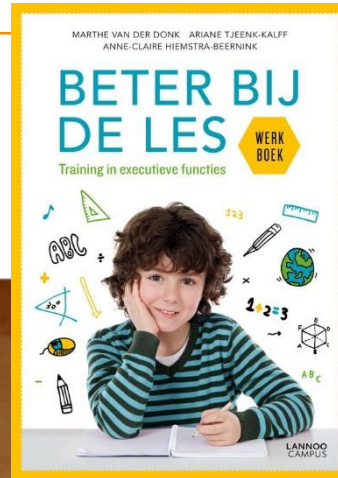

Executieve functies

Welke taken
komen er
na elkaar &
hoe moet
ik ze
uitvoeren?

Ozonoff, 1955

Theory of mind

Het innerlijke van de ander begrijpen en er rekening mee houden en daarnaast ook het innerlijke van jezelf herkennen, kunnen verwoorden en er naar handelen.

Frith, 1996

Lange termijn aanpak

voorspelbaarheid
verduidelijken van verwachtingen

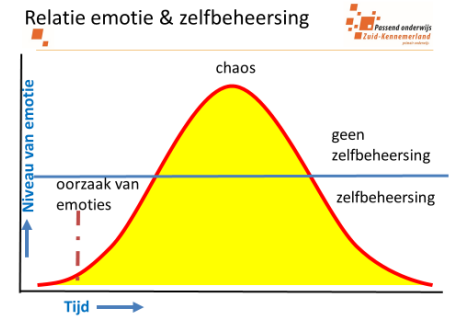
SI therapie
rekening met gevoeligheden

wie, wat, waar, hoe & wanneer
training

reageer neutraal
leefregels

Lange termijn aanpak

Op maat.

Praat, luister en observeer

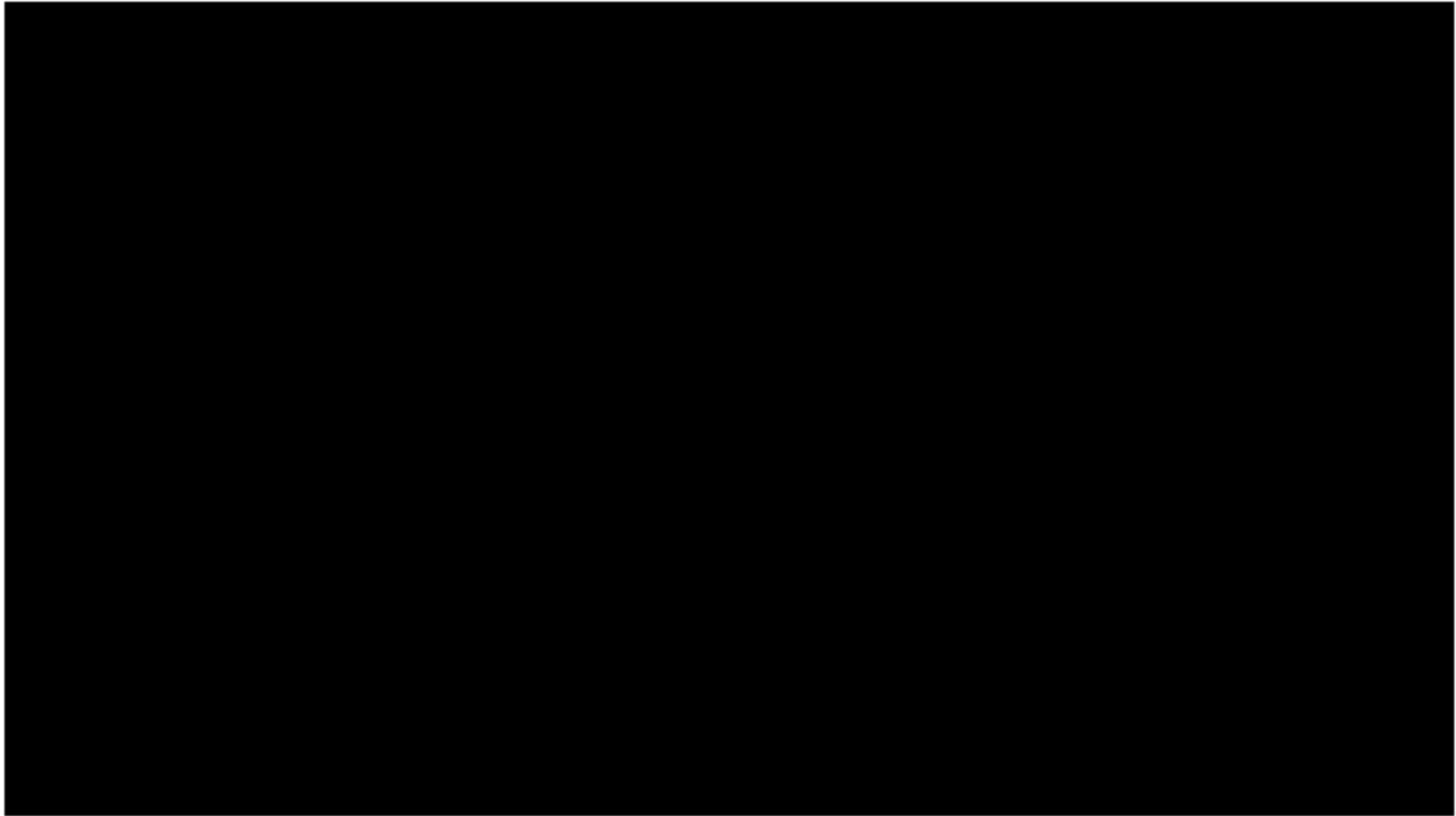
Neem afstand...

Probleem gedrag is een **signaal**
&
angst gestuurd.

Korte termijn

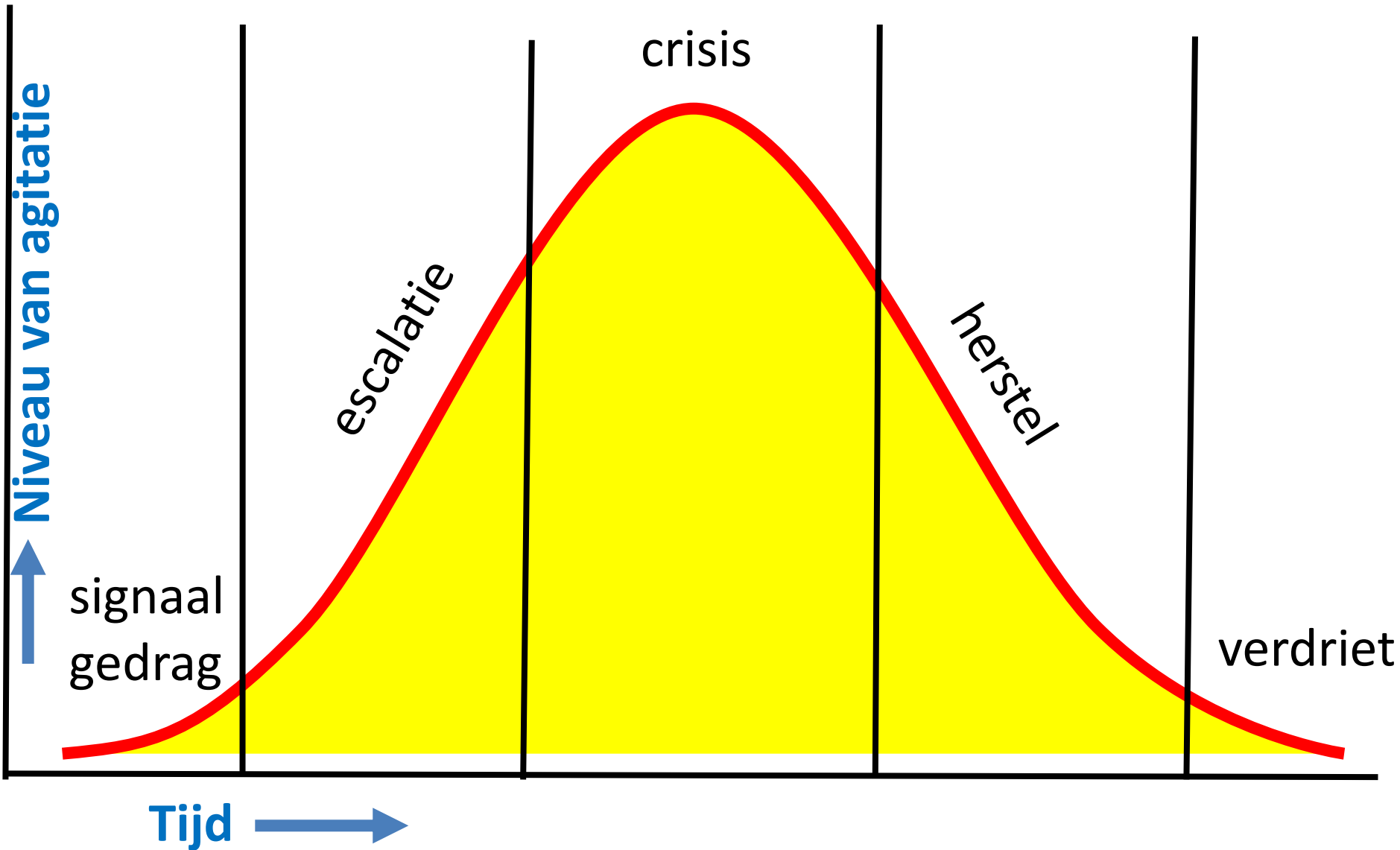
- Zij moet maar **voelen** wat zij verkeerd heeft gedaan.
- Als ik het opgeef, betekent dat **gezichtsverlies** en kan ik het de volgende keer wel vergeten.
- Ze **weet precies** waar ze mee bezig is.
- Ik moet haar **niet haar zin** geven
- Het is **niet eerlijk** ten opzichte van de andere kinderen in de klas.

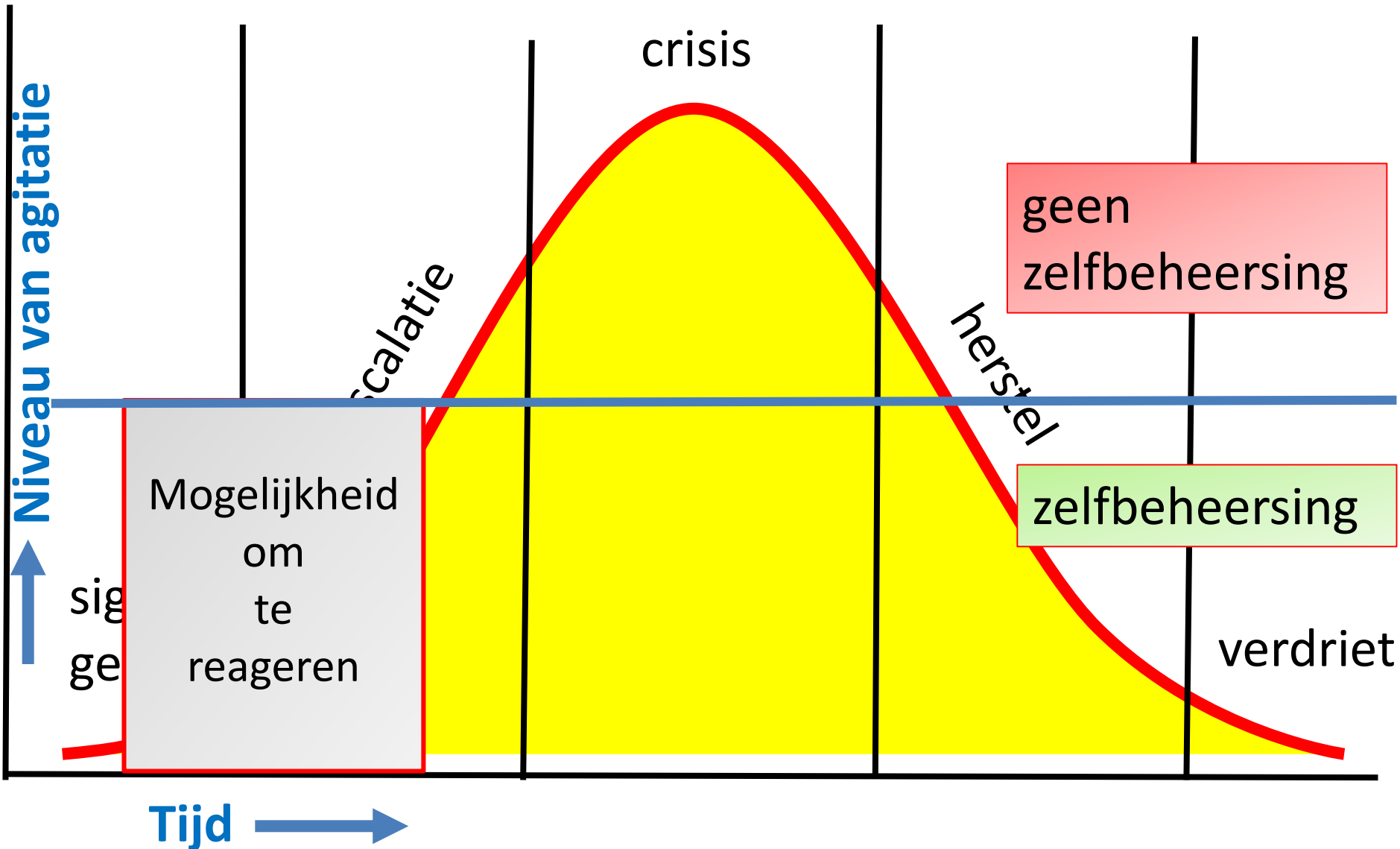
Korte termijn

explosief gedrag

Korte termijn

explosief gedrag

Zelfbeheersing

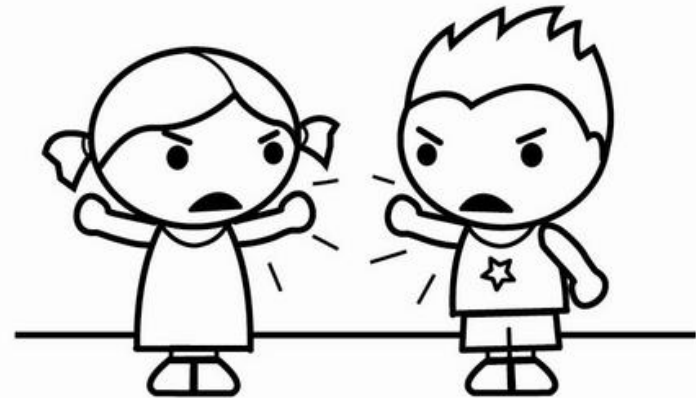
Op vrijdagmiddag spelen de kleuters. Angela en een paar klasgenoten spelen luidruchtig in de huishoek. De leerkracht zegt tegen hen dat ze moeten stoppen. Angela reageert niet en blijft luidruchtig doen en lachen. De leerkracht komt naar Angela toe, pakt haar bij de arm en zegt: “En nu stoppen, Angela, je bent veel te luidruchtig”. Angela kijkt verschrikt en loopt achteruit weg. De leerkracht volgt haar. Angela slaat naar de leerkracht en roept: “Ga weg, ga weg, laat me met rust.” en kijkt de andere kant op.

Leerkracht: “Kijk me aan, je mag niet slaan!”

Zelfbeheersing vergroten of probleem gedrag?

- Weigeren, nee!
- Weglopen
- Schreeuwen
- Afsluiten
- Pijn doen

1. Meeste kinderen die zijn ontregeld, zijn op dat moment ook heel **gespannen**.

Vermijd dingen die het kind nog verder prikkelen.

2. Een groot deel van lastig gedrag wordt voorafgegaan door **verzoeken/eisen**.

Het verminderen van verzoeken/eisen leidt tot bezweren van de crisis.

3. De meeste communicatie is **non-verbaal**.

Wees bewust welke signalen je uitzendt als het kind overstuur is

benzine

houding

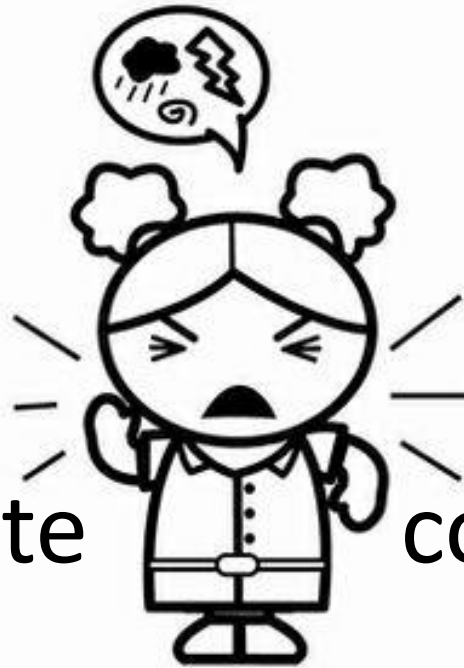

persoonlijke ruimte

oogcontact

aanraking

geluid

luisteren

communicatie

afleiding

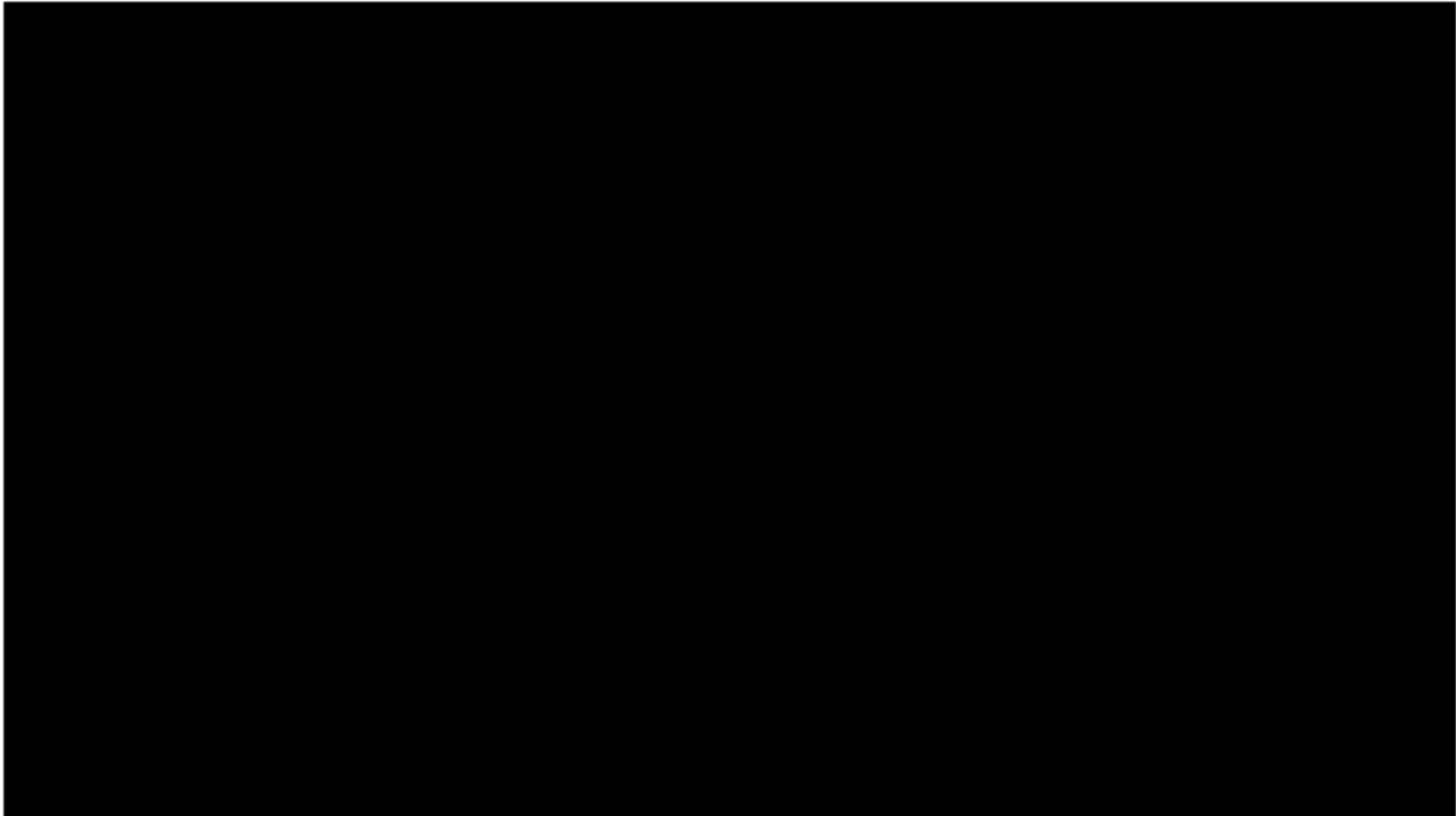
anderen

Toegeven / Controle ?

Low Arousal Theory

- Toegeven?
- Oneerlijk?
- ...

aanvullend

- Therapie/training
  - Woede regulatie
  - Inzicht in “eigen” autisme
  - Uitleg sociale afspraken
  - Versterken E F
  - SI ondersteuning
  - etc.
- Medicatie

Emotiemeter Wat voel je?

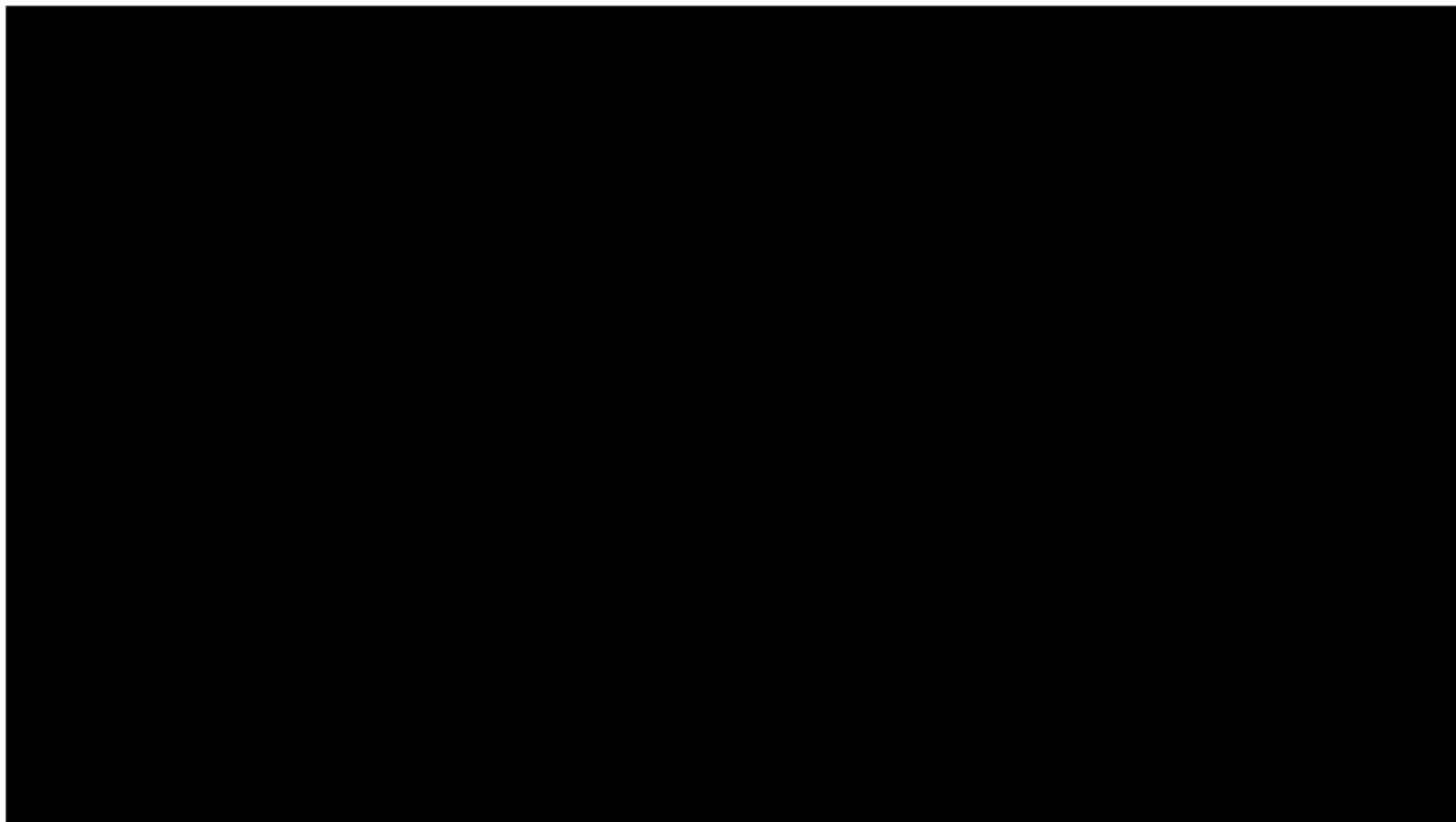
7	 Woede	.....
6	 Blij	.....
5	 Neutraal	.....
4	 Neutraal	.....
3	 Blij	.....
2	 Blij	.....
1	 Blij	.....

© Kennemerland 2008

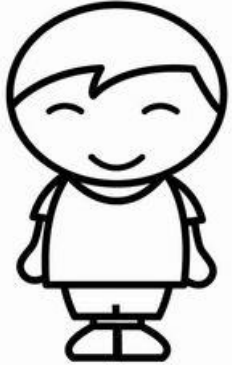

Voorbeeld aanpak

Mensen die zich kunnen
gedragen, zullen dit ook doen.

Elke keer dat je als leerkracht het **gevoel** hebt dat je
een stap voorwaarts moet doen,
zet een stap achterwaarts.